

OM POSTEN I HÖKS HÄRAD

ERIK LINDGREN

Posthistorisk skriftserie 131

Innehåll

	sid
Förord	3
Laholm	4
Östra Karup	6
Kjöflinge	8
Ränneslöf	10
Våxtorp	11
Hasslöv	12
Hallandsås	13
Hishult	13
Tjerby	14
Veinge	15
Knäred	16
Skottorp	18
Vallberga	19
Genevad	20
Skogaby	20
Ysby	21
Mestocka	21
Ålstorp (Bytorp)	22
Skummeslövsstrand	22
Postombud	23

Dvsstrand 22
övriga postombud 23

FÖRORD

Höks härad i södra Halland sammanfaller tämligen väl med den kyrkliga indelningen, d v s Laholms kontrakt. Detta sträcker sig dock litet längre norrut och omfattar även Eldsberga, Tönnersjö och Trönninge församlingar, vilka ingår i Tönnersjö härad. Men i gengäld ingår i Höks härad även Östra Karups församling som kyrkligt tillhör Bjäre kontrakt.

I detta häfte presenteras de olika postkontoren enligt samma ordning som jag använt i hittills häradsvis utgivna böcker, d v s i stort sett i kronologisk ordning efter deras tillkomst. Sammanställningen ger prov på förvaltningspostkontor, äldre poststationer, en stor grupp av 1874 års poststationer samt även järnvägspoststationer och yngre lantpoststationer.

Häftet utgör en sammanfattning av de viktigaste textavsnitten för sydligaste delen av länet i manuskriptet till en bok om halländsk posthistoria, ett manuskript som jag skrev år 1982.

Citat från dokument i Postens arkiv har gjorts ordagrant men med modernisering av stavningen och i vissa nödvändiga fall utbyte av svårförståeliga ord mot sådana som finns i dagens språkbruk.

För synpunkter på innehållet i detta häfte är jag tacksam och kommer att begrunda dem innan boken om halländsk posthistoria avslutas i sin helhet.

Böcker till vilka det finns hänvisningar i detta häfte, kan beställas från mig.

Växjö i november 1990

Erik Lindgren

POSTKONTORET I LAHOLM

Med Halland under danskt välde inrättades det första postkontoret i Laholm 1624. Det finns inte mycket dokumentation från postkontorets första tid, inte ens för perioden närmast efter 1645, då Halland blev svenskt på 30 år vid fredsavtalet i Brömsebro. I den svenska brevtaxan finns Laholm upptaget första gången 1668, men den förste kände svenske postmästaren var kronofogden Peter Lupin (1686). Han fick överlåta postmästaresysslan till styvsonen Börje Morell, som verkade 1692-1725, även som borgmästare från 1696.

Morell fick vid flera tillfällen anmärkning mot att postgången försenades. I september 1705, då det klagades mot "postens långsamma gång mellan Laholm och Ängelholm nederföre och mellan Laholm och Halmstad uppföre", uppgav han att han inte förorsakade förseningen. Han skyllde på "dels klockornas och urens discrepence, dels postridarnas tredskande och negligence uti ridandet" och fortsatte:

"Här i staden låter jag med flit ställa stora slaguret efter solens upp- och nedgång, samt timmesten om middagen, att det förmodeligen skall gå rätt".

För Morell hade postridarna berättat att uret i Ängelholm aldrig gick rätt. När postridarna från Karup fick anmärkning för långsam färd, ursäktade de sig med "att postmästaren i Ängelholm aldrig måste skriva rätt klocketimme utan på gissning". Men även Morell fick ord om sig att göra felaktiga tidsangivelser på postpassen. Granen i norr, postinspektör Richard Olofsson i Halmstad, uppgav t ex att "så skrives på i de små städer efter gissningen, som i Laholm och Ängelholm".

Till viss del var det postförarna som var upphov till förseningar. Ofta anlitas pojkar som postridare. Morell uppgav att "postförarna rida oförsvarligen sakta, som postbonden i Karup skickar sin lilla son med posten, som alltid rider sakta, och postbonden i Faggarp en sin halvtokige son, eller en liten pojke, och dito Per Svensson i Faggarp sin son, som rider långsamt".

Postinspektör Olofsson i Halmstad fick i mars 1703 ett klagomål som bl a berättade följande: "Förleden måndag lät överste Cöllers uttaga tvenne hästar ifrån mig, Bengt, och en häst ifrån mig, Hans, vilka sattes för en kare, där de blevo så bortskämda, att vi alldeles i år ingen mer nytta

hava av dem till postens förande, förutom att drängarna blevo av dess drängar med hugg och slag trakterade". Löfte om postböndernas frihet från utskrivning gällde inte alltid deras hästar. Det gällde inte ens bönderna själva, något som bl a framgår av tillvägagångssättet när man skulle skrapa ihop folk till Karl XII:s nya här för fälttåget mot Norge. Ett exempel på hur det gick när man satte sig till motvärn lämnas på sid 16 i boken "Kommunikation i Allbo".

Nicolaus Torstenson Medger var postmästare i Laholm 1725-1738. Han trivdes inte och begärde flera gånger att få bli "skild från den danska hopen, det förtretliga jutefolket". Men den enda befrielse han fick uppleva var den som döden gav honom den 22 februari 1738. En vecka dessförinnan hade han bett överpostdirektören att hans hustru skulle komma i åtanke. Det gjorde hon också på så sätt, att hans efterträdare, tullskrivaren Hans Eberhard Lorich, gifte sig med henne. Denne lär för övrigt ha fått fullmakt som postmästare just mot löftet att gifta sig med henne och därigenom "konservera" huset.

Postskrivaren Hans Wolter Herlow blev näste man på postmästarestolen i Laholm. Han avancerade till postinspektörtjänsten i Halmstad 1762 och följdes av Bernhard Johan Höök, som dog 1771 vid 34 års ålder. Efter åtta månader under Samuel Corin togs postkontoret om hand av Harald Magnus Höök och därefter har följande chefer haft ansvaret för posten i Laholm:

Fredrik Albert Psilander (1810-1832)
Abraham Christoffer von Björnmarck (1832-1859)
Carl Gustaf Hagström (1860-1870)
Gustaf Eberhard Geijer (1870-1879)
Frans Nicolaus Wigandt (1879-1901)
Carl Adalrik Wancke (1901-1908)
Berndt Heimers (1908-1913)
Philemon Heribert Westerberg (1914-1923)
Karl Johan Pyhlson (1923-1930)
Emil Ansgarius Waerner (1930-1934)
Gustaf Hugo Spångberg (1934-1938)
Emil Braun Pagels (1938-1944)
Olof Malte Jörstad (1944-1950)
Karl Axel Palmkvist (1950-1961)
Arnold Nils Gussar Bengtsson (1961-1965)
Arne Ekström (1966-1983)

POSTSTATIONEN ÖSTRA KARUP

En av de få poststationer som inrättades i Halland innan postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen, låg i Östra Karup. I december 1867 skrev ryttmästare Möller på Skottorp tillsammans med kontraktsprosten J A Berg i Östra Karup en framställning till poststyrelsen, i vilken de ansåg det nyttigt att inrätta en poststation "i Östra Karups kyrkoby, varest allmänna landsvägarna från Helsingborg till Göteborg och från Kristianstad (Hässleholm) till Båstad och Torekov skära varandra".

I ett försök att hindra bifall till framställningen skrev C G Hagström i Vallberga till poststyrelsen att en poststation i Östra Karup inte skulle vara till någon nytta. Han förklarade detta i ett detaljrikt motiverat brev, tre gånger så långt som framställningen. Han skrev bl a att "om en poststation vore nödvändig, vore det i Voxtorps by och har ägaren av Säteriet flera gånger talat härom, men alltid erhållit samma svar, att om post gick häremellan och Hässleholm tre gånger i veckan, så vore en möjlighet få poststation i Voxtorp men nu icke såvida de ej vilja själva bekosta skjutsen häremellan och Voxtorp":

Om förhållandena i Östra Karup skrev Hagström bl a:

"Kontraktsprosten Berg bor vid Östra Karups gästgivaregård, huset strax till vänster om vägen, och till höger om vägen tätt invid densamma och mitt för prästgårdshuset stannar diligencen och byter om hästar varje natt, både den som kommer ifrån söder och den som kommer ifrån norr. Med diligencen erhåller prosten Berg sin väska tre gånger i veckan och oftare när han så äskar och är för honom en poststation ännu mindre nödig".

Hagström kämpade emot förgäves. Den 1 mars 1868 inrättades en poststation i Östra Karup med 26-åriga Maria Banck som föreståndare. Hon hade lärt sig göromålen vid postkontoret i Åby (från 1876 omdöpt till Klippan). Postmästare August Charlier i Åby intygade att Maria Banck hade visat "särskild fallenhet och förmåga vid göromålens handläggning, så att hon med lätthet kan sköta en poststations syssla".

Ett omfattande nattarbete vid poststationen höll på att knäcka Maria Bancks efterträdare från 1870, Maria Charlotta Geijer. Hon var kusinbarn till Erik Gustaf Geijer. Ett

annat kusinbarn till den store skalden var Herman Adolf Geijer, vars 34 år långa postmästarperiod i Älmhult berörs i boken "Kommunikation i Allbo".

Fröken Geijers vikarie och efterträdare Hilda Carlberg höll på att få ännu sämre tjänstgöringsförhållanden men lyckades avstyra sådana anslag. Hon berättade i ett brev till postinspektionen att passningen av postförarna under nattetid bidrog till att hon kunde komma i säng först ett par timmar efter midnatt. Enligt ett nytt tidtabellsförslag för postföringen skulle hon stiga upp tre timmar efter sänggåendet och passa nästa postförare. Hon skrev:

"Med ungdomskraft och hälsa har väl någorlunda tillräcklig sömn kunnat erhållas till kl 7, men skall nu föreståndaren själv avlämna väskan till Båstads postförare kl 5, bliver endast tre timmars sömn beskurd, ett förhållande, som jag väl ej utan grundade skäl befarar skola undergräva även den starkaste hälsa. Jag kan väl ej av erfarenheten ännu bedöma, i vilken mån uppstigandet nattetid och sömnavbrotten hava verkat på min egen hälsa, men jag vet att ordinarie innehavarinnans, Mamsell M Ch Geijers hälsa under hennes tjänstetid i betydlig mån skadats, i följd varav hon begärt och nu åtnjuter tjänstledighet".

Hildas bön hörsammades på så sätt att tidpunkterna för avgående och ankommande poster anpassades till mera mänskliga förhållanden. Hon fick också sin önskan om bättre lön uppfylld genom att poststyrelsen gick med på höjning från 450 till 600 kronor om året.

Lönen halverades vid tillkomsten av järnvägen Ängelholm-Halmstad 1885. Då upphörde nämligen diligensbefordran mellan dessa städer och därmed också en väsentlig del av föreståndarens nattarbete. Det var förresten nära nog att Östra Karup hade mist sin poststation vid det tillfället. Kronofogden skrev nämligen till länsstyrelsen i Halmstad den 3 december 1885 bl a följande:

"Då från och med den 1 dennes poststation blivit öppnad å Skottorp, kan jag icke annat än framhålla obehövligheten av den på 0,3 mil därifrån belägna poststationen i Östra Karup".

Sådana tankar hade förts på tal långt tidigare under förberedelserna för järnvägstrafikens öppnande. Några av de ledande personerna i Östra Karup och Hasslöv försökte mota Olle i grind genom ett brev till poststyrelsen den 30

juli 1885. Däri framhöll de bl a den omfattande trafiken vid Östra Karups poststation med utdrag ur den officiella statistiken. Den visade att frimärken hade sålts under år 1884 för kr 1599:50 samt att 400 inrikes och 106 utrikes rekommenderade brev hade skickats därifrån. Det är dock inte troligt att brevet påverkade poststyrelsen, lika litet som kronofogdens förslag att dra in poststationen.

Hilda Carlberg var kvar som poststationsföreståndare till första världskrigets utbrott. Under kortare tid tjänstgjorde därefter John Bengtsson och Uno Linderoth och från den 15 juni 1923 tog handlanden Nils Erik Gustaf Carlsson över. Efter 21 år efterträddes han av Dorothy Johansson. Poststationen organiserades som ett s k postställe den 1 juli 1979. Den 3 augusti 1992 överfördes postansvaret på entreprenad.

1874 ÅRS POSTSTATIONER

Antalet poststationer ökade anmärkningsvärt mycket med början 1874. Det var då som ansvaret för den s k kronobrevbäringen övertogs av postverket. Om denna omfattande ändring har jag skrivit tämligen utförligt i åtskilliga böcker och rekommenderar särskilt redovisningen på sid 7 - 10 och 31 - 34 i boken "Kongaposten" (ISBN 91-970657-4-9) eller sid 113 - 119 i boken "Posten i samhället" (ISBN 91-970657-2-2).

Den 13 oktober 1873 sammanfattade landshövdingen i Halmstad i ett brev till poststyrelsen resultatet av förda förhandlingar om hur kronobrevbäringen skulle ersättas med nya postgångar och poststationer. Den 11 december 1873 underrättade poststyrelsen i sin tur länsstyrelsen om beslutade åtgärder.

Av det sistnämnda brevet framgår poststyrelsens tveksamhet till behovet av att inrätta poststationer på så ringa avstånd från varandra som 1/4 eller 3/8 mil. Då tiden inte hade medgett uppskov med handläggningen av ärendet och parternas åsikter inte hade kunnat sammanjämkas genom skriftväxling, gick poststyrelsen tills vidare med på i stort sett alla förslag från länsstyrelsen men avsåg att "taga under övervägande, hurvida icke, efter utgången av innevarande år, poststationernas antal kunde, huvudsakligen därigenom att tjänstemännen använde lösväska, i någon mån inskränkas".

Detta övervägande medförde resultat redan under 1874, något som gör flera halländska poststationer särskilt intressanta för hembygdssamlare filatelister. Av länsstyrelsens förslag framgick att postföringen på de nya linjerna i Halland skulle inskränkas till en gång i veckan fram och åter. Inom Laholms fögderi hade avgetts anbud på dubbel postgång (postföring två gånger i veckan). Enligt poststyrelsens åsikt skulle i de flesta fall postförbindelserna inte motsvara behovet om de inte funnes åtminstone två gånger i veckan. Därför beslöt poststyrelsen att postföringen skulle få denna frekvens på samtliga linjer inom Laholms fögderi.

Inom Laholms fögderi skulle en postgång inrättas från Kövlinge Brohus, beläget vid den tidigare inrättade linjen mellan Laholm och Östra Karup, över Ränneslöv och Voxtorp till Hasslöv. Vidare skulle en postgång inrättas mellan Laholm och Hishults kyrkby och en mellan Laholm och Knäred över Veinge och Skogaby.

De poststationer som skulle inrättas inom Höks härad i anslutning till de nya postgångarna presenteras i de närmast följande avsnitten.

KJÖFLINGE

Ortstämpelkataloger avslöjar att poststationen med namnet Kjöflinge existerade under åren 1874-1875. I Facitkatalogen finns bl a uppgiften "s Ränneslöv". Detta skall enligt förordet tolkas så att Ränneslöv är en senare benämning för poststationen med namnet Kjöflinge.

Av nästa avsnitt i detta häfte framgår emellertid att det funnits en poststation med namnet Renneslöf redan från 1874 i Ränneslövs by. Detta pekar något på svårigheterna att i en komprimerad katalog få kompletta och riktiga hänvisningar i då och då förekommande specialfall.

Ett brev den 11 december 1873 från poststyrelsen till postmästaren i Laholm säger att poststationen med namnet Kjöflinge skulle inrättas den 1 januari 1874 vid Kjöflinge Brohus, där postföraren från Laholm till Östra Karup passerade. Till föreståndare utsågs Anders Persson med 50 kr i årsarvode.

Efter anmodan av poststyrelsen sade postmästaren i Laholm upp kontraktet med Anders Persson till upphörande med

utgången av juni 1875. Indragningen av poststationen verkställdes dock inte i praktiken, men den 1 januari 1876 ändrades namnet till Renneslöf, trots att poststationen låg i Ysby socken, om än i utkanten. Den flyttades dock efter fem kvartal till Ränneslövs kyrkby.

RÄNNESLÖV

Enligt poststyrelsens beslut den 11 december 1873 inrättades en poststation i Ränneslövs by den 1 januari 1874 med lanthandlanden M Wennström som föreståndare. Hans årsarvode blev 50 kronor. Posten kom till Ränneslöf två gånger i veckan via en körpostlinje mellan Kövlinge Brohus och Hasslöv.

I poststyrelsens brev den 22 mars 1875 bemyndigades postmästaren i Laholm att betala ett till 200 kronor höjt årsarvode till Wennström. Postmästare Geijer i Laholm föreslog emellertid i ett brev till departementschefen Hübner den 12 juni 1875 att poststationen i Ränneslöf skulle dras in. Förslaget torde ha realiserats efter några veckor. Man finner nämligen följande text, som gäller Ränneslöf, i ett brev till poststyrelsen från kyrkoherde S J Bergendal och kommunalordföranden Swen Pehrsson den 17 november 1876:

"Denna inrättning upphörde dock redan vid midsommartiden nästledet år utan annan känd orsak än den, att dåvarande postförvaltaren icke fann med sin fördel överensstämmande att emot erbjudet arvode vidare bestrida befattningen. Sedan dess har brevväxlingen härstädes måst befordras dels med särskilt, av kommunen och enskilda avlönat postbud, och dels genom budskickning till och från närmaste postanstalterna".

Förklaringen till att poststationen med namnet Kjöflinge i Ysby socken fick namnet Renneslöf med 1876 års ingång är enkel. Namnet Kjöflinge hade vållat bekymmer genom likhet med Kävlinge i Skåne och måste för den skull ändras. När nu den poststation med namnet Renneslöf, som hade öppnats den 1 januari 1874, hade upphört att fungera i mitten av 1875, föll det sig naturligt att namnändra poststationen i Kövlinge samtidigt som en rad andra poststationer i landet bytte namn vid årsskiftet 1875-1876. Tyvärr har jag inte lyckats återfinna de dokument i postens arkiv som skulle kunna bestyrka denna teori.

Kvar står det faktum, att även om postnamnet Renneslöf återkom, så var man i Ränneslövs kyrkby besviken över att ha förlorat sin poststation. Det framgick inte minst av det ovan delvis citerade brevet den 17 november 1876. Däri finner man också följande text:

"Avståndet till närmaste stad Laholm är 3/4 mil, och den i närheten av Köflinge by i Ysby socken, utmed landsvägen mellan berörde stad och Östra Karup inrättade poststationen med namnet Renneslöf, är icke allenast belägen på omkring en halv mils avstånd härifrån, utan även så avsides från den allmänna samfärdseln i socknen, att den föga gagnar denna ort, åtminstone icke utan särskild postbefordran dit och därifrån. Sannolikt var det också alla dessa omständigheter tillsammans, som föranledde inrättande av en poststation härstädes för några år sedan."

Efter utredning fann poststyrelsen framställningen skälig och föreståndaren för den i Ysby socken belägna poststationen med namnet Renneslöf blev uppsagd från sitt kontrakt. Ett nytt sådant tecknades med förre inspektorn Jacob Petersson, till vars bostad i Ränneslövs kyrkby poststationen flyttades den 1 april 1877. I kyrkbyn blev den kvar till modern tid, även om dess indragning fördes på tal redan 1878/79 vid lantbrevbäringens införande.

Jacob Peterssons dotter Neta övertog befattningen som föreståndare för poststationen i Ränneslövs kyrkby vid faderns död den 22 oktober 1888. Förre handlanden Melker Ekstedt tog över efter Netas död i mars 1912 och fem år senare finner vi dottern Kerstin Ekstedt som postchef. När hon avgick 1951, fick hon ett s k årligt understöd, eftersom någon formell pensionsmöjlighet ännu inte fanns. Hon efterträddes av Birgit Jönsson, som fick uppleva poststationens indragning den 31 maj 1978.

VOXTORP

Lanthandlaren Fahle Johan Carlsson blev antagen till föreståndare för den poststation som inrättades i Voxtorp med 1874 års ingång vid den nya postföringslinjen mellan Kövlinge Brohus och Hasslöv. Namnfrågan blev aktuell bland annat genom ett brev till poststyrelsen den 12 juni 1876 från postmästare Geijer i Laholm:

"Mycket bråk äger rum med Voxtorp, emedan en annan sta-

tion (Woxtorpsby) har lika namn. Oupphörligt komma brev och tidningar hit, som skola till Småland. Kan icke ena stationen byta namn?"

Poststationen Woxtorpsby i Småland hade hetat enbart Woxtorp 1874-1875. Suffixet "by" var tydligen inte nog för att undvika felsortering, men det skulle dröja ända till den 1 juli 1888 innan poststationen fick byta namn för andra gången, nu till Östbo Bohr.

Poststationsföreståndare Carlsson i Voxtorp sade upp sig i juni 1906 och från oktober samma år tog Anna Bjufström över. Efter fyra år tillträdde Johanna Jönsson och hon följdes 1919 av Olga D Wetterlund, sedermera med namnet Woxmark länge anlitad i postens tjänst. Poststationen vars namn senare stavades Våxtorp, statushöjdes till postexpedition den 1 april 1950 och kallas i den nya organisationen för postkontor. Den har ett betjäningsunderlag på omkring 1000 hushåll.

HASSLÖV

Handlanden B P Jönsson blev föreståndare för den poststation som vid kronobrevbäringsens upphörande inrättades i Hasslövs by den 1 januari 1874. I ett telegram den 27 mars 1875 beordrade poststyrelsen ofördröjlig uppsägning av kontraktet med Jönsson. Detta hängde samman med att man beslutat dra in ett stort antal olönsamma halländska poststationer vid halvårsskiftet 1875. Uppsägningstiden var tre månader.

Första perioden för poststationen i Hasslöv blev därmed bara halvtannat år. Under kommande år saknade hasslövborna naturligtvis sin poststation men inte förrän efter 15 år spårar man krafttag för att den skulle återinrättas. Den 5 november 1891 skrev kyrkoherde J H Björck ett brev till kronofogden i Laholms fögderi med begäran om en poststation i Hasslöv. Länsstyrelsen tillstyrkte bifall efter en omfattande utredning. Resultatet blev emellertid bara att en lantbrevbäringslinje inrättades från Skottorp till Hasslöv den 1 december 1892 med lanthandlanden Otto Wennström som ansvarig.

I längden var hasslövsborna inte nöjda med detta. På kom-

munalstämman i sockenstugan den 21 januari 1901 följde en ny framställning med resultatet att en poststation inrättades i Hasslöv den 1 oktober 1901 med namnet **Hallandsås**. Folkskolläraren Claes Hagström blev oavlönad föreståndare under tre år, varefter skraddaren och lantbrevbäraren Johan Svensson tog vid, nu med 216 kronor om året i lön från postverket. I december 1927 blev vägarbetaren Erik Algot Nilsson ny föreståndare, följd i september 1929 av Emma Nilsson. När hon pensionerades den 1 augusti 1970, ersattes poststationen med lantbrevbärning från Laholm.

HISHULT

En direkt postföringslinje förband Laholm med Hishult, när poststationen i Hishult öppnades i januari 1874 med lanthandlanden Sven Bengtsson som föreståndare mot 50 kr i årsarvode. Den 11 december 1874 skrev postmästare Geijer i Laholm till poststyrelsen att Sven Bengtsson inte ville fortsätta att vara poststationsföreståndare om han inte fick arvodet höjt till 200 kr. Efter ackorderande stannade det vid 120 kr sedan landskansliet sagt sin mening.

Vid ett sammanträde med postens och länsstyrelsens representanter den 9 september 1878 i Halmstad kom man preliminärt överens om att dra in poststationen i Hishult och ersätta den med lantbrevbärning från Voxtorp. När detta kom till bygdens kännedom skrev handlandena Jacob och Sven Bengtsson till poststyrelsen "på egna och affärsmäns vägnar". De framhöll att Hishult var en av de mest vanlottade socknarna i Halland och bad att poststationen skulle få bibehållas åtminstone under de båda närmast följande åren. De var beredda att under den tiden bekosta halva avlöningen till föreståndaren. Med bifogad statistik över försändelseantalet vid poststationen framförde de åsikten att brevväxlingen i Hishult "troligtvis icke står tillbaka för den vid närmaste stationerna Voxtorp och Renneslöf, vilka få behållas". De var tydligen informerade om resultatet av överläggningarna i Halmstad.

Efter en rapport den 14 juni 1879 från postinspektör Pihlson i Halmstad om iakttagelser vid tjänsteresor i länet beslöt poststyrelsen att poststationen i Hishult

fick vara kvar på de betingelser som Jacob och Sven Bengtsson hade föreslagit. Möjligen påverkades beslutet av det faktum att ingen i socknen ville ställa upp som ett från posten oavlönat kommunombud. Ett sådant erfordrades för att förmedla kontakterna mellan lantbrevbäraren och sockenborna.

När Sven Bengtsson avled i maj 1905 sköttes poststationen av hans son, bokhållaren Bernhard August Bengtsson, men den 1 december övertogs kontraktet av folkskolläraren Axel Carlsson. Därmed skulle poststationen flyttas till Hishult folkskola. Mot detta vände sig flera personer i ett brev den 21 november 1905 med Oscar Svensson som förste under-tecknare. Efter utredning om påtalade nackdelar beslöt poststyrelsen att Bernhard Bengtsson skulle bli föreståndare och poststationen flyttades inte till skolan.

I maj 1918 blev Johannes Gustaf Boberg föreståndare för poststationen i Hishult. Han hade ansvarat för poststationen i Ryaberg under 23 år. Han efterträddes den 1 mars 1926 av skraddaremästaren Nils Alfred Isaksson, som hade vikarierat för Boberg sedan föregående jul. Han blev kvar som Hishults postchef till 73 års ålder och avgick den 30 juni 1955. Poststationen statushöjdes i detta sammanhang till en s k postexpedition.

TJERBY

Också i Tjerby inrättades en poststation den 1 januari 1874. Föreståndare blev gästgivaren A M Rehngren med 40 kr i årsarvode. Samtidigt inrättades en poststation i det angränsande Eldsberga i Tönnersjö härad. Den poststationen låg under 4½ år (1881-1885) vid Genevadsbro och kallades då Tjerby.

Gästgivaregården i Tjerby låg utmed den redan befintliga postlinjen mellan Laholm och Halmstad. Postdiligenserna och kärrposten hade sedan gammalt gjort uppehåll där.

Den 27 mars 1875 fick postmästaren i Laholm ett telegram från poststyrelsen med order att ofördröjligen säga upp kontraktet med gästgivare Rehngren. De närmare omständig-

heterna kring detta beslut kan ännu inte klarläggas, eftersom handlingarna i ärendet inte har kunnat återfinnas i postens arkiv. Uppsägningen trädde emellertid i kraft den 30 juni 1875, då den första poststationen med namnet Tjerby drogs in.

VEINGE

Vid den nya postföringslinjen mellan Laholm och Knäred inrättades den 1 januari 1874 en poststation i Veinge skollhus med skolläraren A Larsson som föreståndare. Hans årsarvode blev 60 kr, senare höjt till 200 kr efter postmästare Geijers tillstyrkan.

Skåne-Hallands järnväg kom att medföra förändringar för poststationen i Veinge. Styrelsen för järnvägsbolaget anmälde i ett brev till poststyrelsen den 12 juni 1885 att föreståndaren vid den blivande järnvägsstationen i Veinge "tillförbundits att mot skäligt arvode utöva posttjänst". Detta tog postinspektör Hugo Winroth i Malmö fasta på i sin redovisning av ärendet till poststyrelsen den 29 juni 1885. Därvid föreslog han att poststationen i Veinge skulle förenas med järnvägen och att årsarvodet skulle bli 300 kronor, ett standardbelopp vid större förenade poststationer, där s k sidoposter skulle finnas. Med sådana avsågs postföring från järnvägsstationen till närliggande lantpoststationer. Winroth föreslog också att gångposten Tjerby-Veinge-Knäred skulle ändras att gå mellan Veinge och Knäred. Poststationen med namnet Tjerby vid Genevadsbro drogs in och en förenad poststation inrättades i stället i Eldsberga.

För lantpoststationen i Veinge fanns det en klausul i kontraktet, enligt vilket föreståndaren utan föregående uppsägning kunde skiljas från sin befattning, om en järnväg byggdes i närheten. Om detta var skollärare Larsson väl medveten. Ändå hände det den 22 augusti 1885, då järnvägen togs i bruk för allmän trafik, att postinspektör Winroth kl 18.10 sände ett telegram till poststyrelsen med följande text:

"Skall ej poststationen i Veinge förflyttas till järn-

vägsstationen av samma namn redan nu? Postinspektionen har antagit detta och på grund därav vidtagit beroende åtgärder. Föreståndaren för lantpoststationen nekar emelertid upphöra med befattningen såsom saknande order".

Postmästaren i Laholm fick med anledning därav en förfrågan från poststyrelsen och svarade att han på kvällen den 22 augusti hade rest till Veinge och efter inventering av poststationen där tillställt järnvägspoststationen den gamla poststationens inventarier. Larsson accepterade då att hans tid som postman var slut.

Stinsen Mårten Hansson blev ansvarig för posten i Veinge. Han fick uppleva stark trafikökning, inte minst när stationen blev knutpunkt 1899 för järnvägen till Hässleholm. Arbetet blev så omfattande att man måste skilja post och järnväg åt. Detta inträffade den 1 oktober 1918, men postlokalen var tills vidare inrymd i stationshuset. Per Olsson blev vid 67 års ålder föreståndare för den inte längre förenade poststationen. Han efterträddes 1928 av Signe Ingeborg Enocson-Kullberg, som 20 år senare fick uppleva att poststationen statushöjdes till en sk postexpedition. Hennes efterföljare blev J V Kullberg år 1948.

BÖKEBERG

Postombudet i Bökeberg, som fanns under tiden 1 juli 1936-30 september 1951 utväxlade posten i Veinge. I dess datumstämpel fanns gravyren VEINGE POB 1.

KNÄRED

Till de elva nya poststationer som införlivades med Laholms postområde när kronobrevbäringen upphörde i Halland vid 1874 års ingång, hörde den i Knäred. Där anställdes klockaren A G Wadensten som föreståndare med 50 kr i årsarvode. En postföringslinje inrättades från Laholm till Knäred över Veinge.

Klockare Wadensten efterträddes som postchef den 1 april 1878 av Johannes Pehrson. Denne överlämnade med poststy-

relsens godkännande rodret till sonen Johan August Johansson den 1 januari 1888. Ett halvt år senare skrev denne till poststyrelsen att han hade för litet betalt och fordrade årslönen höjd till 220 kronor. Om detta inte kunde beviljas, ville han sluta med posten. Men när Jöns Peter Persson anmälde sitt intresse att bli poststationsföreståndare, återtog Johan August sin uppsägning och fick fortsätta att arbeta utan löneförhöjning.

Vid tillkomsten av järnvägen mellan Veinge och Markaryd flyttades poststationen i Knäred till järnvägsstationen den 3 juli 1899. Johan August fick enligt en klausul i avtalet utan föregående uppsägning frånträda sitt postjobb. Ny föreståndare blev stinsen Johannes Berggren mot ett årsarvode av 240 kronor.

Det blev alltför mycket postarbete på järnvägsstationen. En skilsmässa genomfördes redan den 1 juli 1915, då Johanna Augusta Hall tog över ansvaret. Berggren hade avlidit i april samma år. Fru Hall hade sin poststation i ett hus ca 170 meter från järnvägsstationen. Under de följande decennierna fanns poststationen på olika platser, t ex i Brohuset, i Konsumhuset och i Gösta Carlssons fastighet. Förmodligen var det ekonomiska skäl som gjorde att poststationen åter flyttades till järnvägen den 1 september 1933, då fru Hall slutade sin anställning. Som föreståndare för den på nytt förenade poststationen tjänstgjorde Thure Adrian Nelander (1933-1936), Carl Gustaf Johnsson (1936), Carl Alfred Arvidsson (1936-1940), August Martin Öberg (1940-1943), Johan Anton Franzén (1943-1945) och Otto Åke Henrik Lindström (1945-1947).

Den 1 juli 1947 skildes post och järnväg åter åt, varvid Aina F Johansson, som varit postbiträde under sex år i Strömsnäsbruk, blev ortens nye postchef. Den 1 mars 1948 statushöjdes poststationen till postexpedition och Aina fick titeln stationsmästare. Med ny terminologi finns det nu ett postkontor i Knäred, där postmästaren har ansvar för postdistributionen till drygt 1500 hushåll, inklusive dem med postadress Hishult.

Ett postombud med gravyren KNÄRED POB 1 fanns under tiden 1 maj 1936-31 mars 1959 i Trälshult. Där om berättas mera i häftets sista avsnitt.

POSTSTATIONER INRÄTTADE SENARE ÄN 1874

SKOTTORP

När järnvägen mellan Ängelholm och Halmstad togs i bruk blev någon poststation inte inrättad i Skottorp. Detta hängde samman med att stationshuset inte var färdigt men också med postinspektionens uppfattning att posttrafiken vid Skottorp skulle vara obetydlig.

Åtskilliga personer i Skummeslövs, Ränneslövs och Våxtorps socknar lät höra av sig och kommunalstämman i Skummeslöv behandlade frågan den 23 augusti 1885, dagen efter järnvägens öppnande för posttrafik. Därvid beslöts enhälligt att "bifoga ett protokollsutdrag till den av privatpersoner i de olika socknarna undertecknade petitionen i sådant syfte".

I petitionen framhölls bland annat att Hallands sydliga del blivit helt utan någon postlinje, medan området närmast norr därom blivit väl tillgodosett genom postlinjer från Laholm och Vallberga. Nu önskade man en poststation i Skottorp och en linje därifrån över Hasslöv till Våxtorp och Hishult. Man menade att det skulle finnas stort nog underlag för en poststation i Skottorp genom att Skummeslövs, Hasslövs och större delen av Östra Karups socknar och flera andra områden skulle begagna järnvägsstationen och naturligt också utträta postärenden där. Förslaget gick ut på att den dittillsvarande postföringen från Båstad till Östra Karup skulle slopas och det fanns till och med de som talade för indragning av poststationen i Östra Karup.

Vid remissbehandlingen av ärendet framhöll kronofogden att det var angeläget med en poststation i Skottorp och att posten till Östra Karup med fördel och besparing skulle kunna skickas därifrån med gående bud i stället för med karrpost från Båstad. Landskansliet biträdde kronofogdens uppfattning.

Frågan behandlades också vid kommunalstämman med Ränneslövs församling den 3 november med uttalandet att "uppmärksamhet även borde fästas på den omständigheten, att angränsande Karups, Skummeslövs och Hasslövs församlingar kunna utan synnerlig kostnad få erforderlig postbefordran genom postens utgång från Skottorps järnvägsstation,

vilken är belägen invid Skummeslövs kyrka. Hela väglängden från Skummeslöv om Karup till Hasslöv är omkring 3/4 mil. Kostnaden för ett postbud denna väglängd kan icke uppgå på långt när till den kostnad postbefordringen mellan Karup och Båstad förorsakat och vilken senare nu mera kan besparas sedan Båstad fått järnvägsstation".

Framställningarna ledde till att en förenad post- och järnvägsstation inrättades i Skottorp den 1 december 1885. Stinsen N Andersson fick ansvaret för bestyret med posten, följd av C O Lindholm, som fick förflyttning till Lammhult 1912. C F Selwan tog över 1913 och C J Vendelén 1922. Därefter ansvarade följande järnvägsmän för posten i Skottorp fram till skilsmässan mellan post och järnväg: John A Bredberg (1926-1933), Per Larsson (1933-1940), Per Andersson (1940-1941), Nils V A:son Rosén (1941-1943), Otto E Nilsson (1943-1945), Sven G Nilsson (1945-1948), Karl Artur Thomasson (1948-1951) och Ernst D Åberg (1951-1952).

Vid skilsmässan från järnvägen 1952 blev Karin Olsson poststationsföreståndare. Den 1 oktober 1964 statushöjdes poststationen till en postexpedition.

VALLBERGA

Den förenade post- och järnvägsstationen i Vallberga öppnades den 22 augusti 1885 med stinsen Carl Gustaf Grandin som chef. Efter honom antecknas följande järnvägsmän som ansvariga för postsysslan: Axel L Lagerberg (1904-1910), J A M Knockenhauer (1910-1915), Carl August Borg (1915-1921), Alfred P:son Augell (1921-1931), August E N:son Ewertz (1931-1941), Gustaf T Carlsson (1941-1947), Axel Persson (1947-1950), Johan R Orrdahl (1950-1956), Ivar O Helgeby (1956-1963), Sven Erik Hellgren (1963-1970) och Nils Hugo Narup (1970-1975). Poststationen skildes från järnvägen och statushöjdes till en s k C-postexpedition den 1 oktober 1975. I Vallberga delas posten ut med brev- bärning från Laholm.

GENEVAD

Poststationen med namnet Tjerby vid Genevadsbro drogs in efter knappt fyra års existens när järnvägen kunde öppnas för posttrafik den 22 augusti 1885. En förenad poststation inrättades i Genevads nyuppförda järnvägsstation. Vid smeden N Anderssons begäran att få ha kvar sin poststation vid Genevadsbro, till och med utan arvode från postverket, fästes intet avseende trots att han också erbjöd sig att hämta och lämna posten vid varje postförande tåg.

Stinsen Frithjof Karlsson fick snart särskilt biträdesanslag på grund av den ökande posttrafiken, som gynnades av sockerbruket. När Karlsson flyttade till Simonstorp på nyåret 1913, fick efter några månader Per Olsson ta över ansvaret för posten. Han hade tidigare varit stins i Eldsberga. Den 1 maj 1918 blev Fredrik Ohlsson Sundén stins och efter honom var följande järnvägsmän ansvariga för posten i Genevad: Peter A J:son Lindén (1932), Johan R Ekstrand (1933-1939), Johan A Elmqvist (1939-1944), Emil G Trägårdh (1944-1947), Axel A Persson (1947-1951), K M K Strömberg (1952-1959) och L V Karlsson (1959-1970). När poststationen skildes från järnvägen den 1 juni 1970, blev Essie Svärd, som varit postbiträde vid SJ, poststationsföreståndare och fick en månad senare byta ut datumstämpeln genom att poststationens namn ändrades till Laholm 2. Statushöjning till en s k C-postexpedition följde den 1 september 1973 och två år senare flyttades posten till en ny lokal. Med postens nya terminologi finns det ett postkontor i Genevad, vilket den 1 mars 1988 åter namnändrades och nu heter Genevad.

SKOGABY

Den 3 juli 1899 öppnades vid järnvägen Markaryd-Veinge den förenade post- och järnvägsstationen Skogaby. Stinsen Johan Alfred Fredén fick ansvaret för posten, följd 1902 av Carl Johan Strand, som blev kvar i mer än tre decennier. Hjalmar Teodor Byberg trädde till 1937 och 1945 kom Gladys E T Nilsson. Hon hade varit poststationsföreståndare i

Krapperup och blev Skogaby trogen tills poststation drogs in den 27 maj 1967. De hushåll som betjänats av poststationen fick därefter post med lantbrevbäring från Laholm.

YSBY

Utan att den låg vid järnvägen kan man säga att det var järnvägen mellan Ängelholm och Halmstad som bidrog till att en poststation öppnades i Ysby. I december 1885 erbjöd sig den 54-årige folkskolläraren Johannes Lönnergren att bli föreståndare för en önskad poststation.

Länsstyrelsen uttalade den 21 december 1885 "att en poststation i Ysby var av behovet påkallad".

En poststation blev också inrättad den 1 maj 1886 med Johannes Lönnergren som föreståndare. När han avgick, övertog barnmorskan Tekla Albertina Lönnergrön sysslan och vid hennes pensionering den 1 november 1950 trädde Ingegerd Karlsson till, senare gift Henriksson. Efter hennes avgång den 30 september 1965 uppehölls befattningen på vakans till poststationens indragning den 31 oktober 1966. Orten fick lantbrevbäring från Laholm.

MESTOCKA

Ett stort antal mestockabor sände år 1897 ett brev till poststyrelsen med begäran att en poststation skulle inrättas i Mestocka som komplement till den lantbrevbäring som funnits i fyra år och att posten skulle befordras tre gånger i veckan från Veinge. På postinspektionens tillstyrkan beslöt poststyrelsen att en poststation skulle inrättas den 1 april 1898, men vid önskemålen om tre postturer i veckan fäste man inte något avseende förrän efter en upprepad framställning i september 1899. Man begärde också en poststation vid Göstorps skola med folk-

skollärare N A Lindahl som föreståndare, men det ärendet försågs i Stockholm med påteckningen "ansågs ej böra till vidare åtgärd föranleda".

Torparen Bengt Persson blev föreståndare för poststationen i Mestocka, följd i juli 1904 av kyrkvärden Jakob Svensson. Efter hans död 1934 blev änkefru Elvira Johnson poststationsföreståndare och vid hennes pensionering 1955 övertogs chefskapet av systemn Astrid Noaksson. Hon avled i juli 1964, varefter befattningen uppehölls på vakans till poststationens indragning med 1964 års utgång. En lantbrevbäringslinje från Knäred blev ersättningen.

ÅLSTORP

Den 1 juni 1907 öppnades en poststation med namnet Bytorp i Ålstorps by vid postlinjen mellan Laholm och Hishult. Föreståndare blev folkskolläraren Johan Fredrik Kronqvist. Efter 28 år tog den 19 år yngre Julia Ingeborg Kronqvist över ansvaret för poststationen den 1 oktober 1935.

Poststationen namnändrades den 15 maj 1939 till Ålstorp. Den 1 februari 1946 övertogs den av Ester Sjunnesson och ersattes med lantbrevbärning från Laholm den 1 oktober 1970. Postmästare Gustaf Steiner, som besökte Ålstorp sista dagen poststationen var i verksamhet, konstaterade att det var den sista poststationen inom Halmstads postområde av det slag som inrymdes i föreståndarens hem.

SKUMMESLÖVSSTRAND

Postdirektör Olof Thormark anmälde i december 1934 till poststyrelsen att åtgärder påkallades för att lösa postfrågan i badorten Skummeslövsstrand. Han föreslog att en poststation skulle öppnas där den 1 juni 1935 och hållas öppen varje år under tiden juni-augusti. Bakom förslaget låg ett initiativ av styrelsen för Skummeslövs Badortsförening som hade haft ett sammanträde i postfrågan den 17 juli 1934. Man hade då föreslagit att änkefru Astrid Andersson skulle bli föreståndare för den önskade poststationen.

Poststyrelsen beslöt i enlighet med framställningen och den 1 juni 1935 inrättades sommarpoststationen med namnet Skummeslövsstrand.

Den 1 februari 1943 fick Skummeslövsstrand ett postombud som skulle vara i verksamhet september - maj varje år som ett komplement till sommarpoststationen. Datumstämpeln för postombudet hade gravyren SKOTTORP POB 1. Poststationsföreståndaren Astrid Andersson fick ansvaret också för skötseln av postombudet.

Hon efterträddes 1959 av Gunhild Pålsson, som hade båda befattningarna till 1964. Med sommarpoststationen kvar avvecklades postombudet den 1 november 1964 vid utsträckning av lantbrevbäringslinjen Skottorp-Lögnäs.

Under följande somrar uppehölls befattningen som poststationsföreståndare på vakans till indragningen den 31 augusti 1978. En protestskrivelse från badortsföreningen mot poststationens indragning hade ingen verkan.

ÖVRIGA POSTOMBUD

Ett postombud med beteckningen KNÄRED POB 1 inrättades i **Trälshult** den 1 maj 1936. Handlanden Albert Edmund Johansson ansvarade för dess skötsel mot 240 kr i årsersättning, efter hand höjd så att den uppgick till 540 kr år 1945. Den 1 april 1947 tog handlanden Mats Ingvar Berg över ansvaret, följd av Erik Valfrid Glans och Sonja Alice Maria Morestam med korta intervaller. Otto G Johansson blev antagen från den 1 mars 1950, då med 600 kr i årsersättning. Postombudsepoken i Trälshult slutade med Helge A F Kellarsfors som ansvarig från den 1 augusti 1958 till indragningen den 31 mars 1959.

I **Bökeberg** inrättades ett postombud den 1 juli 1936. Dess datumstämpel fick gravyren VEINGE POB 1. Annie Matilda Nilsson ansvarade för skötseln och fick till en början 300 kr om året för uppdraget, höjt till 480 kr från den 1 april 1949. Sedan postombuden börjat klassificeras efter ett poängsystem, hamnade Bökeberg i grupp a den 1 januari 1951 och månadsersättningen blev då 61 kr inklusive ett rörligt tillägg på 33 kr. Postombudet drogs in den 30 september 1951.